

Embargo:

We verzoeken u deze raadsbrief tot en met de bijeenkomst van donderdag 27 augustus 2020 vertrouwelijk te behandelen. Na afloop van deze bijeenkomst komt dit embargo te vervallen.

Aan de raad van de gemeente Brummen

Brummen : 25 augustus 2020
Ons kenmerk : Z041693/D337245
Uw kenmerk :
Onderwerp : Van perspectiefnota naar begroting; inzicht en keuzes op hoofdlijnen

Verzonden d.d.: 25 augustus 2020

Geachte leden van de raad,

In juni heeft u de perspectiefnota vastgesteld als uitgangspunt voor de op te stellen begroting 2021-2024. Tijdens de behandeling hebben we u toegezegd dat wij u eind augustus actief informeren over keuzes die wij verwerken in de concept-begroting. Dat doen we met deze brief en in de bijeenkomst op 27 augustus. We geven tijdens deze bijeenkomst graag nog een toelichting op alle onderdelen van deze raadsbrief. We vernemen dan ook uw eerste gevoelens hierover. Zo kunnen wij uw informele inbreng van die avond meewegen bij het opstellen van de concept-begroting die we in september aanbieden.

Opzet van de brief

In het eerste deel blikken we terug op de perspectiefnota en vullen wij de financiële opgave aan met actuelere financiële inzichten. Ook brengen we de financiële effecten in beeld van een aantal ambities en wensen. In deel twee van de memo gaan we op zoek naar oplossingen en komen we vanuit onze uitgangspunten tot een scenario waar we op dit moment vanuit gaan.

1. De Opgave

1.1 Wat is meegenomen in de Perspectiefnota?

Voordat we kijken naar de opgave voor de programmabegroting frissen we het geheugen op met onderdelen waar we in de Perspectiefnota al rekening mee hebben gehouden. De grootste posten zijn:

Tabel 1. Zaken waar rekening mee is gehouden in het financieel perspectief van de perspectiefnota

Onderdeel	2021	2022	2023	2024
Spaarbedrag vanuit verhoging OZB 2020	€ -500.000	€ -500.000	€ -500.000	€ -500.000
Structurele bijdrage Eerbeek-Loenen 2030	€ -350.000	€ -350.000	€ -350.000	€ -350.000
Wegenbeheerplan 2020 – basis op orde	€ -325.000	€ -240.000	€ -215.000	€ -205.000
Onderwijshuisvesting – basis op orde	€ -238.900	€ -150.000	€ -150.000	€ -150.000
Stijging uitgaven Jeugdzorg	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
Stijging uitgaven Wmo huishoudelijke hulp	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
Stijging uitgaven bijzondere bijstand	€ -125.000	€ -125.000	€ -125.000	€ -125.000
Daling inkomsten Wmo eigen bijdrage	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Business controller sociaal domein	€ -74.000	€ -75.000	€ -77.000	- € 78.00
Bestrijding eikenprocessierups	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Nadeel herverdeling gemeentefonds		€ -258.000	€ -517.000	€ -775.000

Het perspectief dat we in de perspectiefnota onderaan de streep presenteren zag er als volgt uit:

financieel perspectief perspectiefnota (p.5)	€ -516.000	€ -299.000	€ -56.000	€ 137.000
---	-------------------	-------------------	------------------	------------------

1.2 De opgave voor de begroting

Kortom, voor veel kostenstijgingen hebben we in de uitgangspositie al dekking, maar we gaven toen ook aan dat we nog niet alle financiële ontwikkelingen in beeld hadden. De opgave om ruim 5 ton te vinden voor 2021 is op basis van actuelere inzichten en uitgangspunten groter geworden. Tabel 2 geeft cijfermatig inzicht op hoofdlijnen welke aanpassingen er hebben plaatsgevonden.

Tabel 2. Aanvullingen op het financieel perspectief na de perspectiefnota

Autonome effecten	2021	2022	2023	2024
Positief effect meicirculaire (notitie 16-06-2020)	€ 361.000	€ 582.000	€ 272.000	€ 38.000
Compensatie vanuit BTW-compensatiefonds	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Vereffening overschot regiobudget WMO Beschermd wonen / Maatschappelijke opvang	€ 800.000	€ 700.000	€ 0	€ 0
Verkoop snippergroen wordt later uitgevoerd en levert minder op dan aanvankelijk geraamd	€ -150.000	€ 75.000	€ 50.000	
Hogere uitvoeringskosten Participatiewet	€ -16.000	€ -31.000	€ -47.000	€ -63.000
Kostenstijging WMO begeleiding	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000
Kostenstijging WMO maatwerkvoorzieningen	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Hogere premie APPA pensioen wethouders	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Meer kosten/ minder huuropbrengst gebouwen	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000
Minder leges ivm Omgevingswet	€ -50.000	€ -40.000	€ -30.000	€ -20.000
Kostenstijging begraafplaatsen	€ -21.000	€ -19.000	€ -16.000	€ -14.000
Nadeel SW-Werkfit	€ -30.000	€ -20.000	€ -10.000	€ 0
Kostenstijging uitbestede diensten	€ -42.000	€ -62.000	€ -62.000	€ -62.000
Saldo alle overige begrotingsposten	€ 30.000	€ 2.500	€ -128.500	€ -190.000
Wijzigingen om basis op orde te krijgen:				
Schrappen niet-onderbouwde taakstelling Jeugd	€ -100.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
Ziektevervangning (op basis van ervaringscijfers)	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Kostenstijging ICT-bedrijfsvoeringskosten	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000
Indexeren ipv efficiencykorting (p.15 P-nota)	€ -60.000	€ -122.000	€ -186.000	€ -186.000
Post Onvoorzien verhogen (van 10K naar 50K)	€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000	€ -40.000
Taakmutaties meicirculaire (notitie 16-06-2020)	€ -28.000	€ -28.000	€ -28.000	€ -28.000
Opstellen Omgevingswetinstrumenten	€ -25.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Budget basisregistraties vier jaar incidenteel	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000
Vergoeding commissieleden (geen raadsleden)	€ -12.500	€ -12.500	€ -12.500	€ -12.500
Evaluatie en onderzoek tarievennota sportaccommodaties	€ -15.000	pm	pm	pm
Toevoeging aan programmabudget Klimaat/Duurzaamheid tbv wettelijke taken		€ - 50.000	pm	pm
Wegwerken achterstanden groen		€ -50.000		
Kapitaallasten wegreconstructie/herinrichting			€ -100.000	€ -200.000
Nieuwe opgave begroting 2021-2024	€ -964.500	€ -764.000	€ -1.744.000	€ -1.990.500

1.3 Opgave in het weerstandsvermogen; de versterking van de algemene reserve

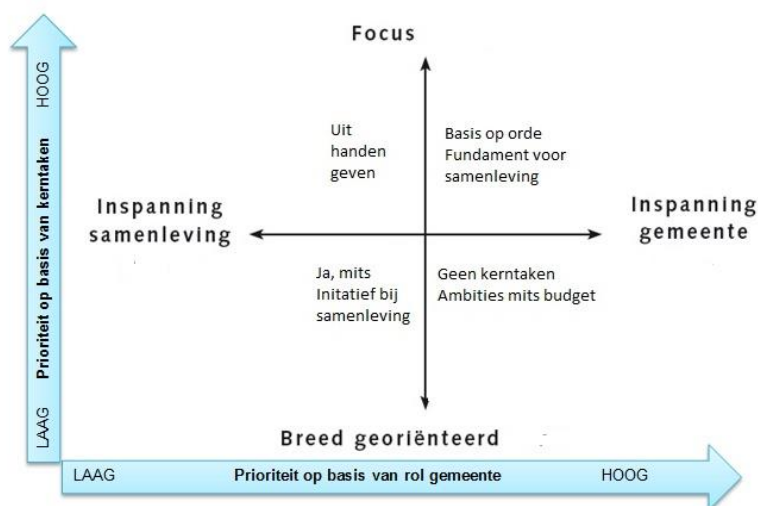
Met ingang van 2020 voegen we jaarlijks 5 ton toe aan de algemene reserve om het weerstandsvermogen op het gewenste peil te brengen. Op het moment dat blijkt dat we een afboeking moeten doen als gevolg van ontwikkelingen in de grondexploitatie van het Burgersterrein, dan is het waarschijnlijk raadzaam om dit spaarprogramma te intensiveren. Hiervoor nemen we alvast 1 ton per jaar extra op vanaf 2022. We hopen dit najaar meer duidelijkheid te krijgen over een eventuele afboeking.

1.4 Samenvatting van de opgave

Zowel in de exploitatiebegroting als in het weerstandsvermogen hebben we een flinke opgave. De opgave van de exploitatiebegroting is om de baten en lasten structureel in evenwicht te krijgen waarbij we de basis op orde brengen. De opgave in het weerstandsvermogen is om de algemene reserve jaarlijks te laten groeien zodat we in een aantal jaar naar een weerstandsvermogen bewegen dat ruim voldoende is om onze risico's af te kunnen dekken. In het volgende hoofdstuk kijken we naar oplossingen om aan de opgave tegemoet te komen.

2. Uitgangspunten begroting 2021

We analyseren de opgave vanuit de vier uitgangspunten. In de perspectiefnota is hiervoor onderstaand hulpmiddel opgenomen. Winstwaarschuwing vooraf: dit leidt nog niet tot een sluitende begroting. De eerste twee uitgangspunten vragen om anders denken vanuit de organisatie, het bestuur en de samenleving. Daarom onderzoeken we de komende tijd hoe we deze uitgangspunten in de praktijk meer handen en voeten kunnen geven.

2.1 Wat de samenleving zelf kan, nemen we niet uit handen

Vanuit dit uitgangspunt bekijken we gemeentelijke taken en bepalen we of we deze (zelf) willen blijven uitvoeren. Stoppen met het zelf uitvoeren van taken brengt eenmalige kosten met zich mee, denk aan afboekingen, overdracht, afkoop en afbouw. Dus als we keuzes maken, levert dit voor 2021 niets op.

2.2 We gaan maatschappelijke opgaven samen te lijf

We kijken goed naar subsidiemogelijkheden en co-financiering vanuit de provincie en het Rijk. In de duurzaamheidsopgaven zijn we hierin succesvol. Voorbeelden hiervan zijn het Landschapscontract, de voedselcoördinator, de Groene Opgave, Waardevol Brummen en Toekomstbestendig Wonen. Ook Eerbeek-Loenen 2030 is een voorbeeld waarin met co-financiering vanuit de provincie in Eerbeek wordt geïnvesteerd. Als we hiervoor voldoende middelen begroten, dan leidt elke euro tot meer dan een euro aan investeringen.

We staan vanuit dit uitgangspunt positief tegenover initiatieven in het kader van het uitdagingsrecht waarin inwoners taken van de gemeente overnemen. Tegelijkertijd zien we ook dat we als gemeente nog niet voldoende zijn toegerust om dit soort initiatieven goed te kunnen beoordelen en te begeleiden als ze zich gaan voordoen. Een harde randvoorwaarde die we in elk geval zullen moeten hanteren is dat zo'n initiatief vooraf aantoont dat het de gemeentelijke taak tegen gelijke kosten of goedkoper uitvoert.

2.3 We willen onze basis op orde hebben

Als we terugkijken op de afgelopen jaren, dan hebben we in Brummen noodgedwongen een aantal keuzes gemaakt waardoor onze basis niet goed op orde is. Er is te veel bezuinigd op het onderhoud van de openbare ruimte, er zijn onhaalbare taakstellingen voor het sociaal domein geformuleerd, er is stevig bezuinigd op de ambtelijke organisatie en er is geen budget geraamd voor planherzieningen (vanaf 2022: Omgevingsplannen). Daarnaast leidt de kleine post voor Onvoorzien er toe dat we tijdens het jaar geen tegenvallers kunnen opvangen of noodzakelijke uitgaven kunnen doen die zich onverwacht aandienen. Kortom, als we de basis op orde willen hebben en kosten niet willen blijven afwentelen op de toekomst, dan levert dit uitgangspunt geen besparingen op. Om de basis op orde te krijgen in Brummen moeten we realistischer begroten en minder kiezen voor korte termijnoplossingen die alleen worden ingezet om de begroting weer een jaar sluitend te krijgen.

2.4 Ambities formuleren we alleen als er budget is om ze te kunnen realiseren

Bij de ambities van deze bestuursperiode willen we zo min mogelijk water bij de wijn doen. Ze zijn belangrijk voor de samenleving. Tegelijkertijd is ons uitgangspunt wel dat we ambities alleen formuleren als er ook budget is om te realiseren. Hoe gaan we hier mee om?

Sociaal Domein → minder of minder meer?

De kosten in het sociaal domein stijgen. Een beheersbare kostenstijging of een zeer beperkte kostendaling lijkt het hoogst haalbare. We willen immers onze inwoners de zorg geven die nodig is, en die zorgvraag blijft gelet op onze bevolkingssamenstelling de komende jaren stijgen. Daarnaast stijgen de kosten van het zorgaanbod harder dan de inflatie. Dit betekent dat rekenen op flinke kostenverlagingen waarschijnlijk niet realistisch is. De externe scan en de inzet van de Praktijkondersteuner bij huisartsen moeten hun vruchten nog gaan afwerpen en kunnen meer inzicht geven in de beheersing van de kosten.

Centrum Brummen → opbrengsten dekken kosten

We zorgen er voor dat de basis voor het centrum van Brummen planologisch in orde komt. Onze focus ligt op locaties die geld opleveren. Investerings in de openbare ruimte zijn volgend en mede afhankelijk van de investeringsbereidheid van marktpartijen. In het plan van aanpak gaan we er vanuit dat de kosten gedekt worden uit opbrengsten, er is geen werkbudget vanuit de reguliere begroting voor het centrum. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om De Elzenbos verder te ontwikkelen met woningbouw.

Ruimte voor Eerbeek / EL2030 en Duurzaamheid / Klimaat → ambities die geld kosten

Voor deze ambities zittende volgende budgetten in de meerjarenbegroting.

Tabel 3. Programmabudgetten Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030 en Duurzaamheid/Klimaat

	2021	2022	2023	2024
Programma Ruimte voor Eerbeek en EL2030	€ 675.000	€ 675.000	€ 675.000	€ 675.000
Programma Klimaat en Duurzaamheid	€ 200.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000

Het uitgangspunt dat we ambities alleen formuleren als er budget is om te kunnen realiseren, betekent dat ook deze budgetten scherp worden gezien in de financiële opgave, tenzij we voldoende bezuinigen op andere taken of inkomsten weten te verhogen. Uiteraard blijven we voldoen aan de afspraken die we maken en gemaakt hebben binnen Eerbeek Loenen 2030.

2.5 Hoe komen we tot een oplossing?

Op basis van de uitgangspunten komen we niet zomaar tot een sluitend meerjarenperspectief. Ook een grote lijst van allerlei bezuinigingen is geen oplossing. We willen immers een basale sociale en fysieke infrastructuur op orde brengen en behouden. De bestaande budgetten zijn scherp geraamd.

We hebben te maken met een aantal substantiële kostenposten waar we in de perspectiefnota ook bij hebben stilgestaan, waar we weinig invloed op hebben:

- Kostenstijging sociaal domein
- Herverdeling Gemeentefonds
- Investerings in onderwijshuisvesting
- Effect jarenlang bezuinigen op wegenonderhoud
- Effect jarenlang geen budget voor herziening van bestemmingsplannen
- Basis op orde brengen in Eerbeek
- Wettelijke taken op het gebied van Klimaat en Duurzaamheid

Daarnaast hebben we te maken met kosten door Covid-19 en de economische effecten daarvan, waarbij we er vanuit gaan dat we de meerkosten volledig vergoed krijgen vanuit het Rijk.

We benaderen de oplossing langs twee lijnen.

1. Wat hebben de fracties en samenleving ingebracht tijdens de perspectiefnotabehandeling?
2. Welk scenario willen we gaan opnemen in de concept-begroting?

2.6.1 Inbreng vanuit de fracties en samenleving

Tijdens de behandeling van de perspectiefnota zijn er diverse suggesties en uitspraken gedaan door de fracties om aan te denken bij het opstellen van de ontwerp-begroting. Daarnaast hebben andere betrokkenen zienswijzen op de perspectiefnota onder de aandacht van het gemeentebestuur gebracht. Deze suggesties zijn gebundeld in een lijst (bijlage 1). Veel suggesties zijn niet direct in geld uit te drukken, we zien het als een kanselijst.

2.6.2. Het scenario voor de concept-begroting in relatie tot de externe scan sociaal domein

Redenerend vanuit de uitgangspunten en strevend naar een financieel gezonde gemeente die de basis op orde heeft, zijn we gekomen tot een scenario dat we willen verwerken in de concept-begroting. De oplossing is verdeeld naar maatregelen aan de uitgavenkant en maatregelen aan de inkomstenkant. Het incidentele perspectief voor 2022 lijkt op dit moment vrij goed, de overige jaren zijn nog niet sluitend. Nadat de uitkomsten van de externe scan van het sociaal domein bekend zijn, vullen we het scenario aan en besluiten we als college welke voorstellen we in de begroting opnemen om de jaarschijven sluitend te maken. Tabel 4 geeft een overzicht van onze voorgenomen keuzes.

Tabel 4. Keuzes om te verwerken in de concept-begroting 2021.

Oplossingsmaatregelen	2021	2022	2023	2024
Opgave	€ -964.500	€ -764.000	€ -1.744.000	€ -1.990.500
Bezuinigen / kostenverlagen / verleggen budget				
Toevoeging aan reserve R&T vanuit toeristenbelasting verlagen van 25% naar 20% van de totaalopbrengst.	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 48.000
Verlagen incidenteel budget RvE naar 3 ton (2021, 2022) en aflopend naar 2 ton in 2024 (dit staat los van de € 350.000 EL2030)	€ 25.000	€ 25.000	€ 75.000	€ 125.000
In 2021 bezien of het budget voor wijk- en dorpsraden efficiënter en meer projectgericht kan plaatsvinden.		€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
Innovatiesubsidie sociaal domein van 50K naar 25K.	€ 25.000			
Verkoop gemeentegrond (anders dan snippergroen)	€ 150.000			
Max 2,25 fte ipv 3 fte wethouders in college vanaf 2022		€ 70.000	€ 90.000	€ 90.000
Effect preventief beleid eikenprocessierups; budget 50K verlagen naar 25K in 2024			€ 10.000	€ 25.000
Budget wegenbeheersplan faseren	€ 100.000			
Besparing sociaal domein als gevolg van externe scan? Oplopende reeks van onderbouwde aframing bepalen.	Pm	pm	pm	pm
Inkomstenverhogingen				
Structurele verhoging extra OZB-inkomsten	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000	€ 900.000
Extra dotatie aan algemene reserve voorversterking weerstandsvermogen (naast spaarprogramma 5 ton/jr)		€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000
Mogelijke extra inkomsten Jeugd vanaf 2022 volledig inboeken cf. mogelijkheid VNG/Rijk/Toezichthouders		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Begroting tussenstand 25-08-2020	€ -17.500	€ 294.000	€ -506.000	€ -586.500

2.7 Actualiseren financiële spelregels

In de Perspectiefnota 2021-2024 hebben we aangegeven dat we een aantal financiële spelregels in 2020 actualiseren. Wij leggen de geactualiseerde financiële verordening (art. 212 Gemeentewet), het treasurystatuut en de nota reserves en voorzieningen in de raadsyclus van december 2020 ter besluitvorming aan u voor.

2.8 Zorgvuldige besluitvorming over het sociaal domein kost tijd

Zoals we er nu tegenaan kijken is het sluitend krijgen van de meerjarenbegroting een flinke opgave. Begin september weten we wat de externe scan van het sociaal domein aan mogelijkheden oplevert. Dan kunnen we bepalen wat we aan onderbouwde bezuinigingen/taakstellingen op het sociaal domein kunnen ramen.

Op zo'n korte termijn kan er echter geen zorgvuldige besluitvorming plaatsvinden over de vraag welke maatregelen in het sociaal domein op politiek draagvlak kunnen rekenen en hoe die het beste kunnen worden doorgevoerd. We zullen daarom een streefbedrag opnemen in de begroting. De komende maanden en jaren werken we met u uit welke maatregelen tot dat streefbedrag gaan leiden. Dit noemen we een stelpost. De begroting sluit dan wel op papier, maar zo'n stelpost wordt niet gezien als een structureel dekkingsmiddel. We vinden dit de juiste weg voor dit moment, ook al voldoet de begroting dan niet aan de vereisten van 'reëel en structureel sluitend'.

Als we dit zo doen, dan verschuiven we van repressief toezicht naar preventief toezicht vanuit de provincie. Een nadeel hiervan is dat eventuele begrotingswijzigingen die u wilt doorvoeren goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeven voordat ze in werking treden. Een voordeel is dat we meer tijd hebben om zorgvuldig maatregelen in het sociaal domein door te voeren en om het weerstandsvermogen te versterken.¹

Tot slot

In deze brief hebben we u zoals afgesproken geïnformeerd over onze huidige inzichten en de insteek die we kiezen. In bijlage 1 vindt u alle inbreng op de perspectiefnota en in bijlage 2 vindt u een toelichting op de maatregelen die we op dit moment hebben opgenomen in ons oplossingsscenario. We lichten dit alles op 27 augustus graag toe en gaan dan met u in gesprek om uw eerste informele reactie te horen die we kunnen betrekken bij onze begrotingsbesprekingen in het college.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Brummen,

Ine van Burgsteden
wethouder Financiën

¹ Gemeenten die er financieel echt niet meer uitkomen kunnen tijdelijk extra inkomsten uit het gemeentefonds krijgen via een artikel 12 status. Een voorwaarde voor zo'n status is dat er geen onbenutte lokale belastingcapaciteit is. Brummen heeft in 2020 nog € 1 miljoen aan onbenutte belastingcapaciteit.